

УДК: 376.016-81.028.5

Пущина І.В.¹, Фабріс В.О.²

¹ канд. пед. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. УФКС-317 НУ «Запорізька політехніка»

КОРЕКЦІЯ ЗВУКОВИМОВИ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ

В сучасній логопедії термін «недорозвиток мовлення» використовується для позначення якісно більш низького рівня сформованості тої чи іншої мовленнєвої функції або мовленнєвої системи загалом. Під загальним недорозвитком мовлення (ЗНМ) розуміють таку форму мовленнєвої аномалії, при якій порушено формування всіх компонентів мовленнєвої системи, які відносяться як до звукової, так і до смислової сторони мовлення.

Недорозвиток мовлення, як зазначає Е. Архипова, зазвичай є сукупністю декількох синдромів, які відрізняються за механізмами [1]. ЗНМ із точки зору етіопатогенезу вивчалось багатьма дослідниками (Н. Жуковою, Р. Левіною, О. Луріс, Т. Ушаковою, О. Науменко, С. Ігнатєвою, Є. Соботович, В. Тищенко, Т. Філічевою, Ю. Рібцун, М. Рождественською, В. Тарасун та ін.). Але і на сьогодні механізми відхилень недорозвитку мовлення залишаються недостатньо вивченою проблемою.

Метою нашого дослідження є аналіз спеціальної літератури з проблеми дослідження та розробка корекційної програми щодо подолання порушення звуковимови у дітей старшого шкільного віку із ЗНМ.

Дослідники виділяють чотири рівні ЗНМ, а саме:

I рівень ЗНМ – мовлення дитини цілком відсутнє або ж спостерігають невелику кількість звичайних та спрощених слів. У мовленні повністю відсутні речення. У спілкуванні вони віддають перевагу жестам і міміці.

II рівень ЗНМ – словниковий запас дитини невеликий. У ньому представлені слова різних частин мови, проте він обмежений лише словами повсякденного вжитку. У звуковимові спостерігається багато помилок.

III рівень ЗНМ – дитина володіє розгорнутим фразовим мовленням, вона може підтримати розмову, відповісти на запитання, скласти речення й навіть невеличке оповідання за малюнком. Однак відзначається бідність словника.

IV рівень - усне мовлення дитини у цілому максимально наближене до норми. Спостерігаються лише поодинокі помилки [2].

Сучасна школа вимагає від дитини високого рівня розумового і мовленнєвого розвитку. Тому для дитини-дошкільника гарне мовлення – запорука успішного майбутнього навчання та адаптації в школі. Зробивши теоретичний аналіз психолого-педагогічної, психолінгвістичної та спеціальної логопедичної літератури, присвячених проблемі ЗНМ у дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку (Л. Аксьонова, О. Жукова, Є. Собонович, Л. Трофименко та ін.), нами було розроблено програму корекції порушення звуковимови у дітей із ЗНМ в умовах ДНЗ.

Корекційна програма має спеціальні підрозділи, перш за все це робота над словом, реченням, зв'язним мовленням тощо. Зміст корекційного навчання з розвитку мовлення дітей дошкільного віку із ЗНМ містить наступні напрями:

I напрям «Формування лексичної складової мовлення». Цей напрям – один із найголовніших, оскільки забезпечує розвиток активного і пасивного словника дитини й повноцінне розуміння інформації.

II напрям «Формування граматичної складової мовлення». Ця складова відображає закріплені в мовленні способи кодування інформації й систему складних відношень, що виникають між предметами, явищами, їх ознаками, діями, властивостями тощо в довкільлі.

Дослідження особливостей формування звуковимови у дітей старшого дошкільного із ЗНМ показують, що найчастіше загальними механізмами фонематичних порушень у цих дітей є системне порушення слухових операцій і слухових функцій.

Спираючись на дослідження вчених, нами були визначені напрями і зміст корекційного навчання з розвитку фонетико-фонематичної сторони мовлення. Вони містять у собі кілька блоків:

I. Перший блок спрямований на корекцію звуків, який передбачає формування правильної звуковимови.

II. Другий блок спрямований на формування психологічних механізмів, що забезпечують розвиток фонематичних уявлень.

III. Третій блок спрямований на формування звукових образів слів, до складу яких входять змішувані дитиною у вимові звуки [3].

Отже, нами було здійснено аналіз сучасних літературних джерел, програм та методик з проблеми подолання порушень звуковимови у дітей із ЗНМ. Запропонована програма розрахована для роботи з дітьми старшого дошкільного віку із ЗНМ у підгрупах й на індивідуальних заняттях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Рібцун Ю.В. Науково-методичне забезпечення реалізації спеціальної освіти дітей із ЗНМ / Ю.В.Рібцун // Логопед (Осн.). – 2011. – № 8. – С . 2-8.
2. Тищенко В., Рібцун Ю. Як навчити дитину правильно розмовляти: Від народження до п'яти років: Поради батькам. – К.: Літера ЛТД, 2008. – 128 с.
3. Шеремет М.К. Хрестоматія з логопедії. Історичні аспекти. Дислалія. Дизартрія. Ринологія. / М.К. Шеремет, С.Ю. Конопляста - К.: КНТ, 2008. - 380 с.